De dementievriendelijke gemeente

Webinar Koepel Adviesraden Sociaal Domein 24 november 2026

Josephine Lambregts | Belangenbehartiger
Susanne van den Buuse | Onderzoeker/belangenbehartiger
Alzheimer Nederland

Doel van vanavond

1. Wat zijn de onderdelen van een dementievriendelijke buurt of gemeente, en hoe grijpen ze in elkaar?
2. Hoe kunnen gemeenten de dementievriendelijke samenleving stimuleren?
3. Hoeveel gemeenten zijn al actief met dit thema aan de slag? Wie betrekken ze daarbij, en tegen welke knelpunten lopen ze aan?

Dementie raakt ons allemaal

1 op de 5 mensen krijgt dementie

Bij vrouwen is dat zelfs 1 op 3.

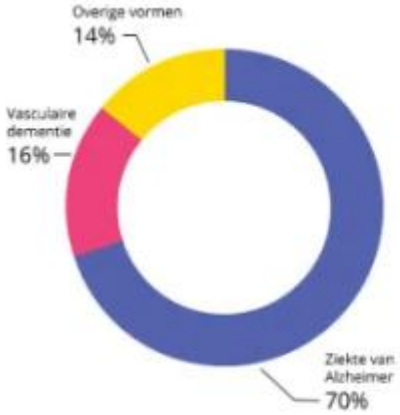

De meest voorkomende vorm van dementie is de ziekte van Alzheimer (70%).

6,5 jaar

Mensen met dementie leven gemiddeld 6,5 jaar met de ziekte.

75%

De meeste mensen met dementie wonen thuis

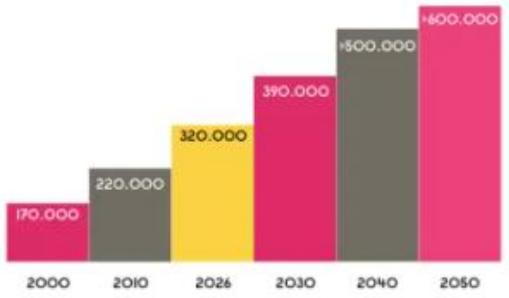

Aantal mensen met dementie gaat naar ruim 500.000 in 2050

Zorg en ondersteuning onder druk

1. Dementie
2. Hartfalen
3. Longkanker

Dementie is de snelst groeiende doodsoorzaak in Nederland, volgens CBS

Dementie ziekte met hoogste zorgkosten: 14 miljard in 2023

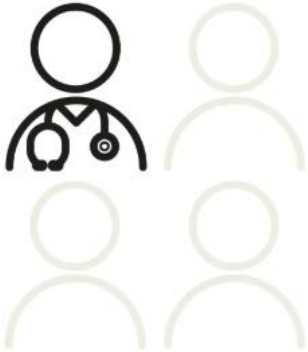

Tekort aan zorgpersoneel: 1 op de 4 mensen zou in 2040 in de zorg moeten werken

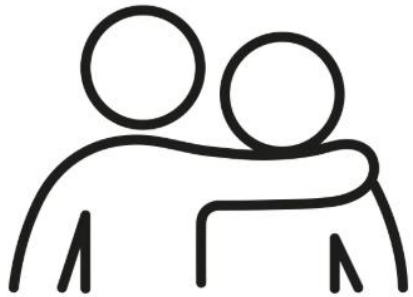

Ongeveer 800.000 mensen zorgen voor iemand met dementie. Het aantal mantelzorgers per persoon met dementie daalt

Dementievriendelijke gemeente

Hoe ziet een dementievriendelijke gemeente eruit?

Daar is dementievriendelijk beleid voor nodig. Wat houdt dat in?

de Dementiescan

Resultaten uit Dementiescan van 288 gemeenten (peildatum 1-1-2026)

Gemiddelde score op de thema's:

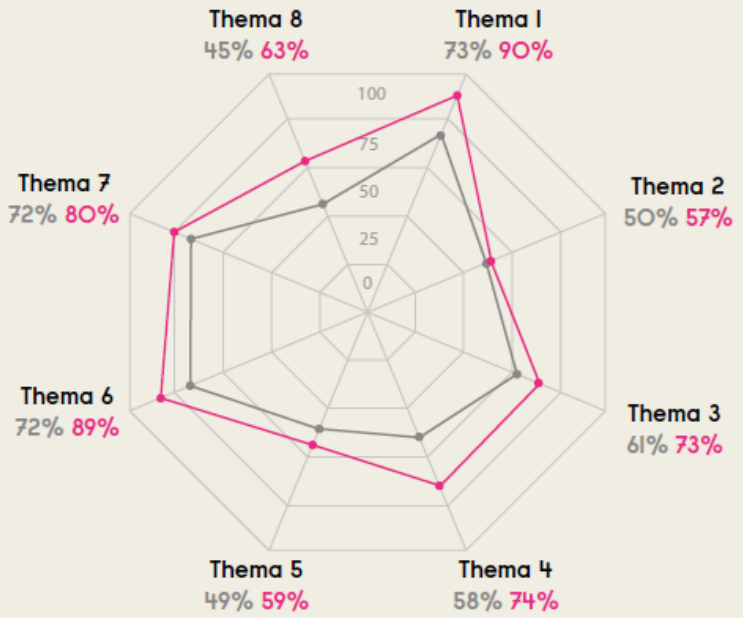

Thema 1	Kennis van omvang dementie in de gemeente
Thema 2	Beleids-en planvorming
Thema 3	Structuur en afstemming
Thema 4	Ontwikkeling dementie-vriendelijke gemeenschap
Thema 5	Deskundigheidsbevordering
Thema 6	Ondersteuning mantelzorgers
Thema 7	Dagactiviteiten/respijtzorg
Thema 8	Wonen met dementie

1-1-2024 1-1-2026

De Dementiescan helpt gemeenten om dementievriendelijker te worden

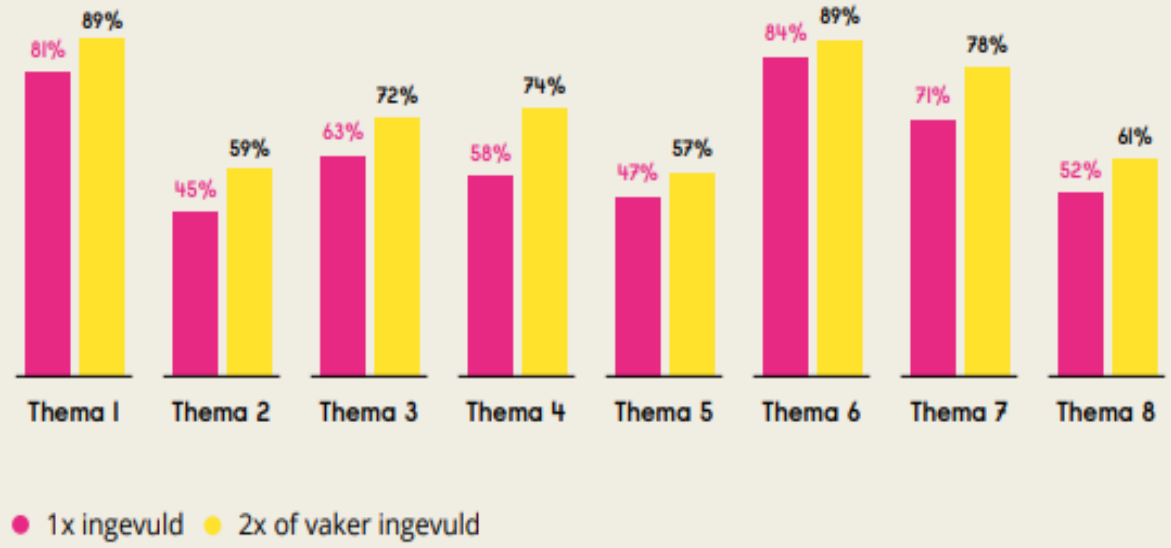

Kennis omvang dementie

Hoeveel mensen met dementie zijn er in jouw gemeente?

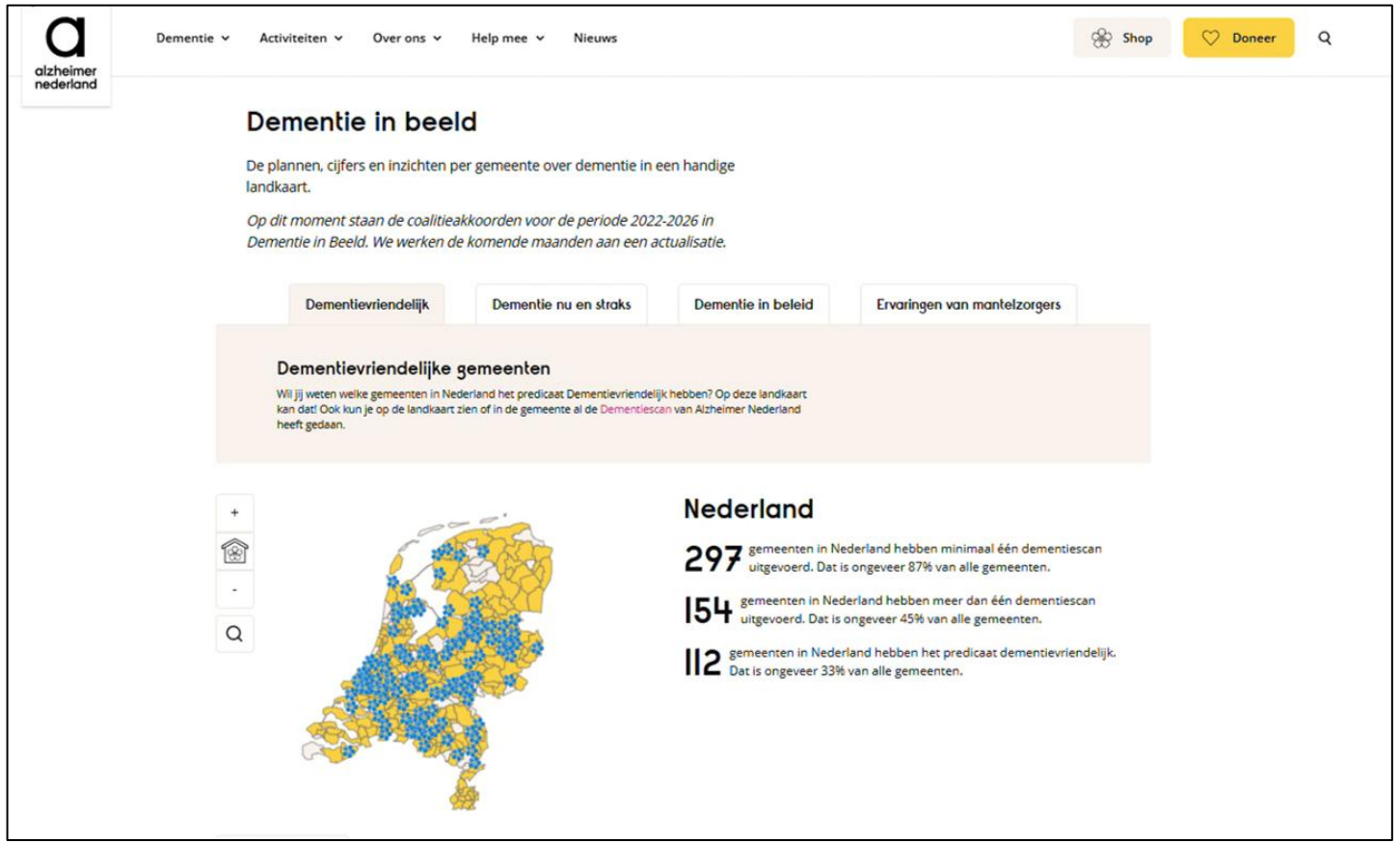

https://www.alzheimer-nederland.nl/belangenbehartiging

Beleids- en planvorming

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

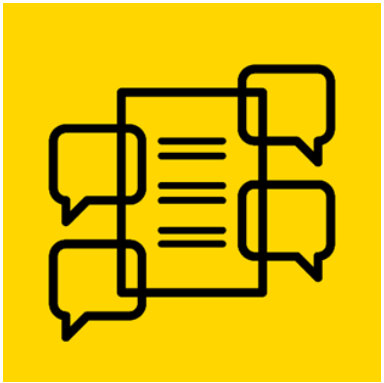

Structuur en afstemming

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

Ontwikkeling Dementievriendelijke gemeenschap

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

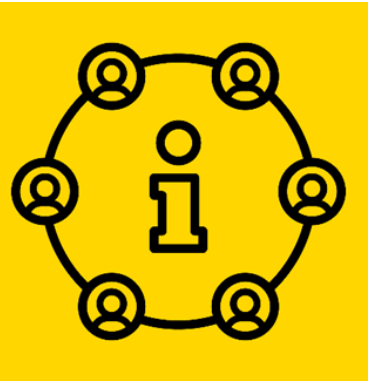

Een paar feiten uit de Dementiemonitor 2026

Hoeveel procent van de mantelzorgers vindt het moeilijk om met zijn/haar omgeving te praten over de dementie van hun naaste?

A. 23%

B. 37%

C. 46%

Hoeveel procent van de mantelzorgers vindt het moeilijk om met zijn/haar omgeving te praten over de dementie van hun naaste?

A. 23%

B. 37%

C. 46%

- Vooral partners
- Hoe meer moeite, hoe meer belast

Hoeveel procent van de mantelzorgers durft zijn/haar omgeving om hulp te vragen?

A. 50%

B. 63%

C. 71%

Hoeveel procent van de mantelzorgers durft zijn/haar omgeving om hulp te vragen?

A. 50%

B. 63%

C. 71%

- Hoe minder vaak om hulp durven vragen, hoe meer belast

Dementievriendelijke gemeenschap

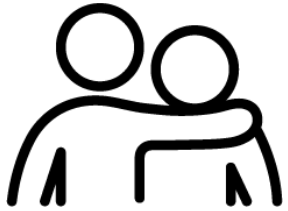

- De meerderheid van de mantelzorgers (63%) voelt zich **gesteund** door mensen uit de omgeving (2024: 62%).
- 57% voelt zich **eenzamer** sinds de naaste dementie heeft
- Mantelzorgers geven hun leven een 6,8

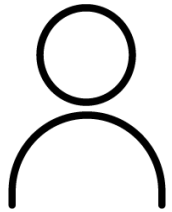

- Ook geeft de meerderheid aan dat de naaste met dementie **begrip** krijgt uit de omgeving (67%, 2024: 64%)
- 38% krijgt begrip op openbare plekken zoals winkel, kapper (2024: 43%)
- Volgens 66% is de naaste met dementie **eenzamer** sinds de dementie
- Mantelzorgers geven het leven van hun naaste met dementie een 5,5

Dementievriendelijke gemeenschap

- Slechts 28% vindt dat er genoeg **activiteiten** zijn in de buurt waar hun naaste met dementie woont
- De helft (54%) vindt dat de **winkels** in de buurt van hun naaste met dementie goed bereikbaar en overzichtelijk zijn
- Vier op de tien (44%) vindt dat **straten en pleinen** in de buurt van de naaste goed begaanbaar en makkelijk te herkennen zijn

Deskundigheidsbevordering

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

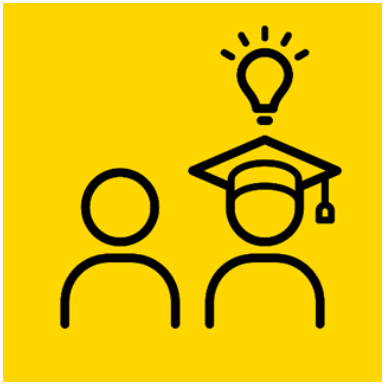

Belasting mantelzorgers

- Bijna de helft (47%) is best zwaar, zeer zwaar of overbelast
- Bijna 30% houdt het nog maximaal een jaar vol
- Deels daling, deels hetzelfde
- Mantelzorgers geven hun leven een 6,8. Partners een 6,3, kinderen een 7,1
  - 69% heeft moeite met combineren van zorg met werk of gezin
  - 68% psychische problemen
  - 60% lichamelijke problemen

Werk en mantelzorg

- 39% van de mantelzorgers heeft een baan
- 20% is minder gaan werken (2024: 20%)
- Gemiddeld 9 uur per week minder (2024: 12 uur)
- 15% is gestopt met werken door de mantelzorg

Dagactiviteiten/Respijtzorg

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

Ondersteuning en zorg

- **Dagactiviteiten (geïndiceerd)** worden veel gebruikt (nummer 4 meest gebruikte ondersteuning en zorg) en heel belangrijk gevonden door mantelzorgers. Ook is men er tevreden over
- **Respijtzorg** wordt door slechts 4% gebruikt. Het is de vorm van ondersteuning waarbij men de meeste moeite heeft om die te krijgen

Wonen met dementie

Hoe doe je dat als gemeente?

Wat zijn knelpunten/uitdagingen in de praktijk?

Wat zijn de tips?

alzheimer
nederland
Dementievriendelijke gemeente

Voorwaarden dementievriendelijke gemeenten

https://www.alzheimer-nederland.nl/belangenbehartiging/ondersteuning-gemeente/certificaat-voor-dementievriendelijke-gemeenten

Tot slot

Mooie ingezonden vraag om mee af te sluiten:

Wat zou de eerste actie zijn die een ASD moet doen voor een dementievriendelijke gemeente?

Aanbevelingen

- AZWA gelden gebruiken
  - Handreiking mantelzorgondersteuning
  - Handreiking logeer- en respijtzorg
  - Ketenaanpak dementie
- Trainingen Samen dementievriendelijk voor personeel van de gemeente
- Informatiebijeenkomsten via Alzheimer Cafés
- Start een Odensehuis of maak buurthuizen dementievriendelijk
- Doe een buurtschouw
- Motiveer de gemeente om dementievriendelijk te bouwen
- Organiseer lotgenotencontact voor mantelzorgers en mensen met dementie
- Gebruik de ZonMW inspiratiewijzer voor dagactiviteiten
- Moedig je gemeente aan om de Dementiescan te doen en/of dementievriendelijk te worden
- Laat de overheid niet huishoudelijke hulp uit de WMO halen

Vragen?

- **Dementiescan:** https://www.alzheimer-nederland.nl/belangenbehartiging/ondersteuning-gemeente/dementiescan

- **Dementiemonitor:** www.dementiemonitor.nl
  - Jan/feb 2027: online dashboard met alle resultaten van gemeenten

Alzheimer Nederland

Een beter leven met dementie én een toekomst zonder dementie

Daar zorgen wij voor

